

Salpakankaan koulun asemakaavakohde

Hollola

2025

Tilaaaja:

Hollolan kunta

Tilaaajan edustaja:

Pentti Klemetti, kaavoitusarkkitehti

Työryhmä:

Mikko Ahvonen, arkeologi FM, vastaava tutkija

Suoritusajankohta:

Kenttätöyt 7.7.2025, työ on luovutettu 26.9.2025.

Kannen kuva: Kuvassa kosteikko hankealueen itäpuolella. Kuvattu luoteeseen. Kuvannut Mikko Ahvonen.

Avainsanat:

Arkeologinen inventointi, Hollola, asemakaava

© Arkkitehtitoimisto Ark-byroo oy

Sisältö

Tiivistelmä	4
1. Johdanto	5
1.1 Kohde	5
1.2 Tehtävä	5
1.3 Menetelmät	5
1.4 Esityöt	5
1.5 Ympäristö ja topografia	8
1.6 Arkisto- ja rekisteritiedot	9
2. Kenttätyöt	11
3. Yhteenveto	14
Lähteet	15
Liitteet	16
Kuvaluettelo	16

Tiivistelmä

Hollolan kunnan asemakaavahankkeeseen liittyen suoritettiin Salpakankaan kuntakeskuksen eteläosassa, koulukeskuksen eteläpuolella arkeologinen inventointi. Inventointialue oli kooltaan kaikkiaan noin 38 hehtaaria. Inventointi suoritettiin yhden kenttätöypäivän aikana, eikä inventoinnissa tehty alueelta uusia havaintoja kiinteistä muinaisjäännöksistä tai muista kulttuuriperintökohteista.

1. Johdanto

1.1 Kohde

Inventointialue sijaitsi Hollolassam noin yhdeksän kilometriä Hollolan kirkosta eteläkaakkoon, Salpakankaan kuntakeskuksen eteläosassa, koulukeskuksen eteläpuolella. Inventointialueen laajuus oli noin 38 hehtaaria. Rakennettuja tontteja tai muuntamon aidan sisäpuolisia alueita ei sopimuksen mukaisesti tutkittu.

1.2 Tehtävä

Tehtävä liittyi Hollolan kunnan asemakaavahankkeeseen. Hollolan kunta tilasi Ark-byroo Oy:ltä kaavaprosessiin liittyvän arkeologisen inventoinnin, jonka perusteella selvitetään, sijaitseeko alueella mahdollisesti aiemmin tuntemattomia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai kulttuuriperintökohteita. Tutkimusalueelta ei aiemmin tunnettu yhtään kiinteää muinaisjäännöstä. Lähin kiinteä muinaisjäännös sijoittuu noin 1500 metriä inventointialueen keskeltä itään. Kyseessä on Okeroinen 2 -niminen moniperiodinen asuinpaikkakohde, jonka tunnus muinaisjäännösrekisterissä on 1000034914. Noin kilometrin päässä hankealueesta lounaaseen sijaitsee lisäksi kaksi kulttuuriperintökohdetta, Hirvikallio 1 ja Hirvikallio 2, jotka ovat kummatkin historiallisia rajamerkkejä.

1.3 Menetelmät

Inventointi suoritettiin maastotarkastuksena, jossa käytössä oli mittalaitteena Garmin GPSMAP 65 maastonavigaattorilaite sekä Trimbe R12 -tarkkuus-GPS-laite suurempaa tarkkuutta vaativan paikkatiedon keräämistä varten. Mukana maastossa oli maakaira ja kenttälapio mahdollisten koepistojen ja -kuoppien tekemistä varten. Maastossa tehdyt havainnoista kirjoitettiin muistiinpanot ja havainnot valokuvattiin. Inventoitava alue tarkastettiin 7.7.2025 yhden työpäivän aikana kävelemällä alue kattavasti läpi.

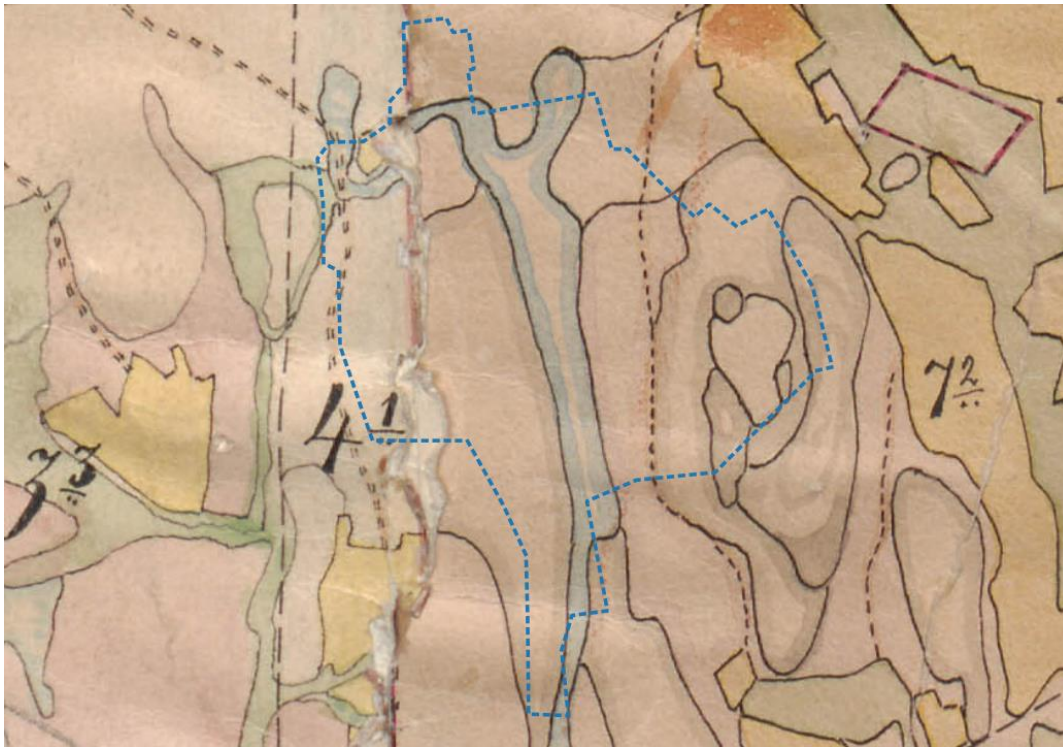
1.4 Esityöt

Esiselvitys käsitti aluetta koskevien historiallisten digitaalisten kartta-aineistojen, ilmakuvien, LIDAR-aineiston ja maaperäkarttojen läpikäymiseen. Historiallisten karttojen (kuninkaan kartasto, pitäjän kartasto, senaatin kartasto ja peruskartat) perusteella inventoitavalle alueelle ei ole ulottunut arkeologian kannalta merkittävää historiallisen ajan asutusta, vaan alue on ollut pääosin metsämaata. Salpakankaan koulu perustettiin hankealueen pohjoisosaan 1970-luvulla. Samoihin aikoihin hankealueen keskelle rakennettiin muuntamo ja aluetta etelä-pohjoissuunnassa halkova voimalinja.

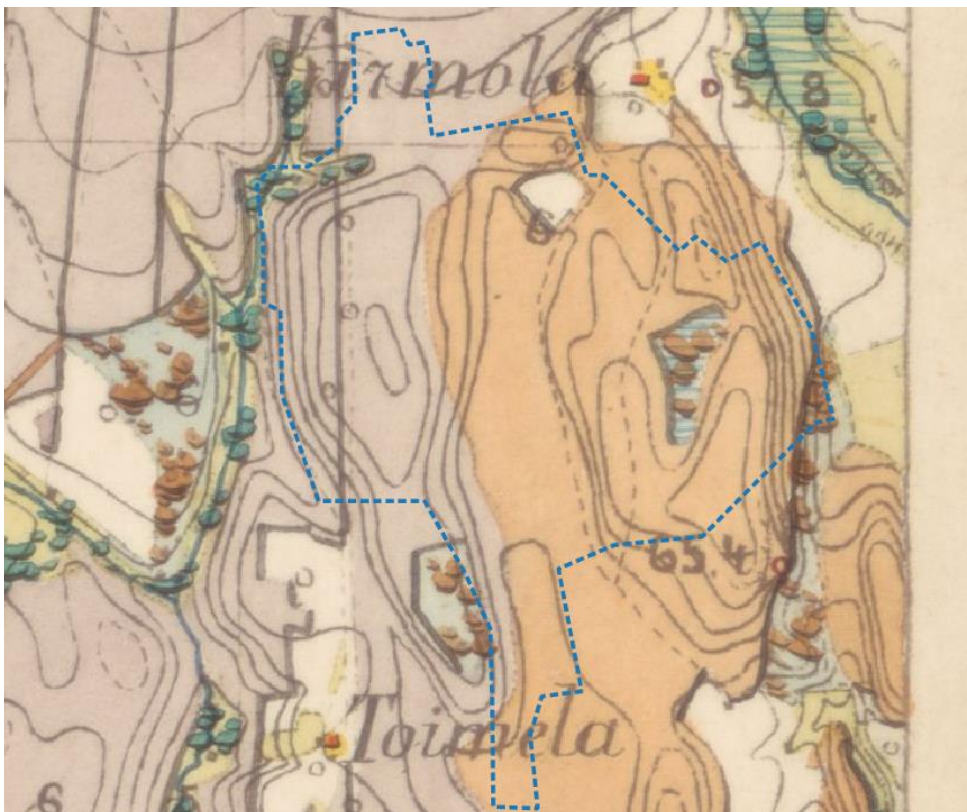

Kuva 1. Ote kuninkaan kartastosta 1776-1805. Hankealueen sijainti karkeasti esitettyinä punaisella ympyrällä.¹

¹ Timo Meriluoto

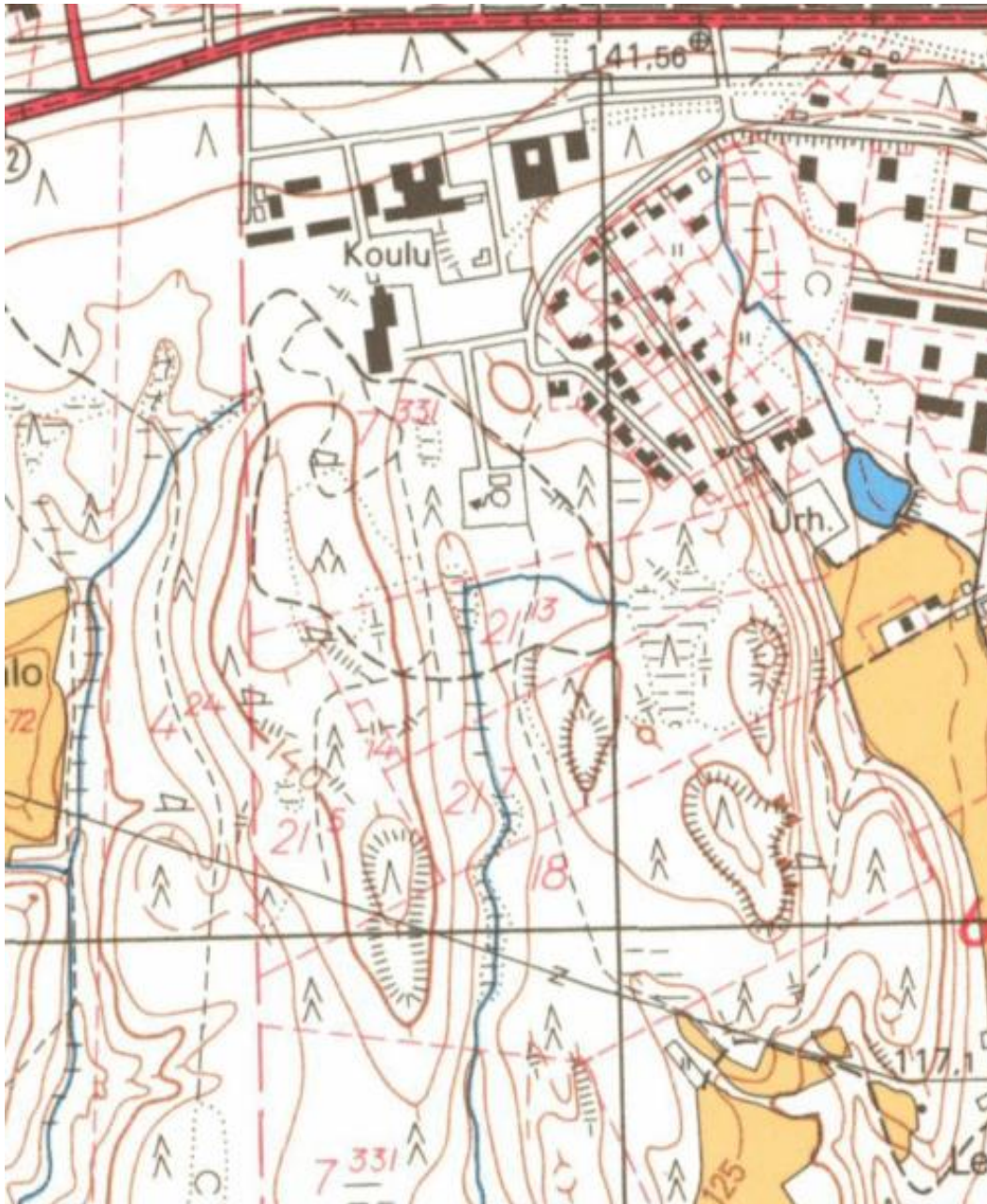
Kuva 2. Ote pitäjänkartastosta vuodelta 1842. Hankealue rajattu sinisellä katkoviivalla.²

Kuva 3. Ote senaatin kartasta vuodelta 1885.³

² Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ia.* Pitäjänkartasto. 3111 03 Ia.* -/- - Hollola (-). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 22.9.2025.

³ Maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto (kokoelma). Ib.* Senaatin kartasto. XIV 32 [Hollola] (-). Tiedosto 1. Kansallisarkisto. Viitattu 22.9.2025.

Kuva 4. Ote peruskarttalehdestä vuodelta 1978. Alueen pohjoisosaan on rakentunut Salpakankaan koulu. Peruskartta ladattu Vanhat kartat -verkkosivulta.

1.5 Ympäristö ja topografia

Korkeudeltaan inventoitava alue asettui 120 metrin ja 145 metrin väliin nykyisen merenpinnan yläpuolelle. Alue on melko korkealla muinaisten merenrantatasojen suhteen. Lisäksi hankealue on kosteaa ja kallioista ja maa-aines pääosin karkeaa moreenia tai savea. Näistä syistä alueelta ei lähtökohtaisesti ollut odotettavissa kivikautisen toiminnan merkkejä. Hollolasta tunnetaan kuitenkin yleisesti runsaasti rautakaudelle ja keskiajalle ajoittuvia kiinteitä muinaisjäännöksiä ja irtolöytöpaikkoja, joiden suhteen alueella voi olla arkeologista potentiaalia.

1.6 Arkisto- ja rekisteritiedot

Kohteen nimi: -

Keskikoordinaatit: X: 6761674 Y: 419728 (ETRS-TM35FIN, Koordinaatit muuntamon keskeltä)

Tutkimuksen laatu: Arkeologinen inventointi

Tutkimuksen toteuttaja: Ark-byroo Oy

Tutkimuksen tilaaja: Hollolan kunta

Tutkimuslupa: -

Kenttätöaika: 7.7.2025

Tutkitun alueen laajuus: 38 ha.

Resurssit: 1 kenttätöpäivä, 1 arkeologi

Löydöt: Ei löytöjä

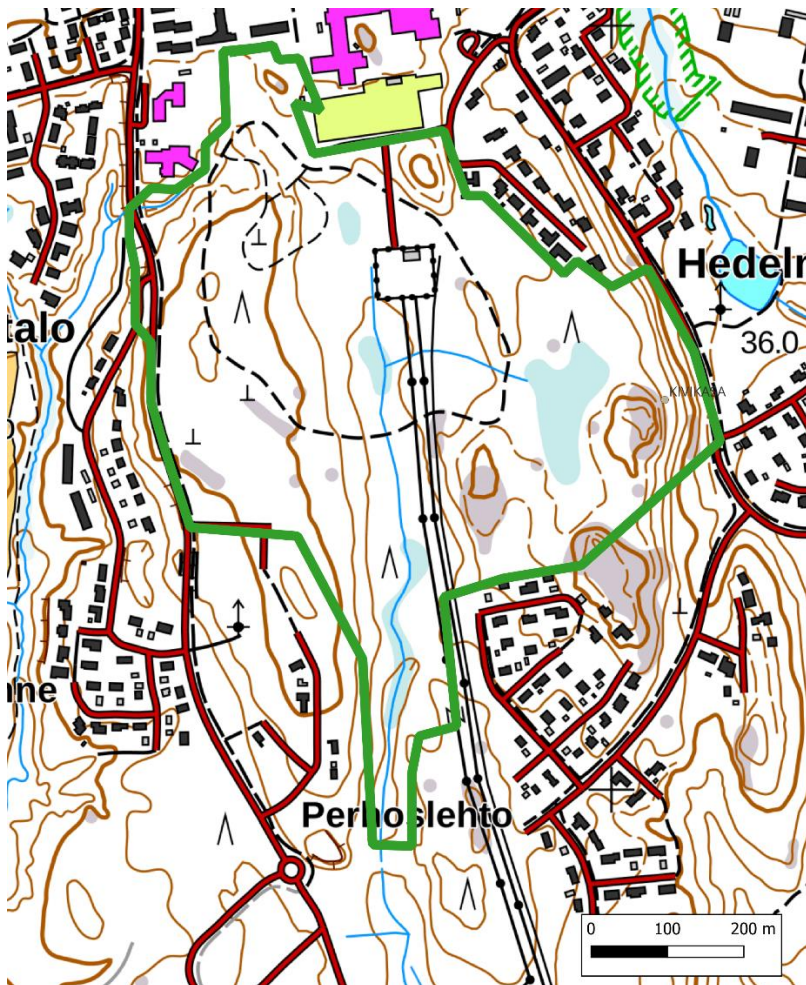
Tutkimushistoria: -

Tutkimuskertomuksen säilytyspaikka: Museovirasto

Yleiskarttaote

Kuva 5. Lähestymiskartta, jossa inventointialueen karkea sijainti on merkitty mustalla ympyrällä. Peruskartta ladattu Paikkatietoikkunasta.

Kuva 6. Yleiskartta inventoidusta alueesta. Inventointialue merkittynä vihreällä viivalla. Peruskartta ladattu Paikkatietoikkunasta.

2. Kenttätyöt

Inventointi aloitettiin 7.7.2025 pilvisessä ja sateisessa säässä hankealueen itäosista. Alueella kasvaa melko siistiä havupuuvaltaista sekametsää, aluskasvillisuus on pitkälti varvikkoa. Aluetta halkovat polut, joita pitkin alueella oli kätevää liikkua, aina potentiaalisen alueen tullessa polulta syvemmälle metsään poiketen. Alueen itäpuolella on kolme korkeampaa kallioista mäkeä, joiden väliin jää kostea suoalue. Alueen itäreuna laskee jyrkästi Kuntotielle päin. Suoalueen pohjoispuoli on kivikkoista, mutta valoisaa kangasmetsää. Koillisessa inventointialuetta rajaavat omakotitalojen tontit. Mitään arkeologisesti merkittäviä havaintoja ei inventointialueen itäpuolelta tehty.

Kuva 7. Inventointialueen itäosaa suolle päin kuvattuna. Kuva otettu koilliseen.

Lähemmäs muuntamo eli hankealueen keskiosaa tultaessa havaittiin alueen kiertävä hiekoitettu leveämpi lenkipolku sekä frisbeegolf-rata, joka dominoi koko alueen keski- sekä pohjoisosia. Frisbeegolf-radan alueelta maata on kuorittu tai se on kuoriutunut harrastettaessa. Maasto on melko kivikkoista, ja korkeuseroja on runsaasti.

Kuva 8. Frisbeegolf -aluetta kuvattuna hankealueen pohjoisosassa. Kuvan oikealla puolella puiden välistä näkyy Salpakankaan koulun aluetta. Kuvattu koilliseen.

Kuva 9. Muuntamo kuvattuna etelään.

Muuntamolta etelään päin mentäessä maasto muuttui aluskasvillisuudeltaan reheväksi, kosteammaksi ja synkemmäksi sekametsäksi, joten inventointihetkellä inventointiolosuhteet eivät olleet parhaat mahdolliset. Aluetta halkoo pohjois-eteläsuunnassa voimalinja, jonka alueelta metsä on hakattu. Vuoden 1842 pitäjänkartassa näkyy laajahko vesialue, joka jatkuu kapeampana ojana etelään päin, seuraten melko lailla nykyistä voimalinjan linjausta.

Hankealueen itäosassa kulkee pohjois-eteläsuuntainen kallio, jonka mäellä kasvaa pitkälti sekametsää ja rinteillä runsaasti saniaisia ja muuta aluskasvillisuutta. Paikoitellen rinteillä on suoritettu puuston harvennusta ja hakkuita. Itäpuoli rajautuu Hirvikalliontiehen sekä Kurjenkeltoon, jonka varrelle on rakennettu uusia omakotitaloja. Perhoslehdon alue kasvoi hyvin tiheää, kosteaa ja osittain istutettua metsää. Mitään havaintoja muinaisjäännöksistä ei tehty.

Kuva 10. Hankealueen itäpuolen rinnettä kuvattuna etelään.

3. Yhteenveto

Hollolan Salpakankaan koulun asemakaava-alueen inventoinnissa ei havaittu uusia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muita kulttuuriperintökohteita.

Helsingissä 26.9.2025

Mikko Ahvonen

Lähteet

Paikkatietoikkuna, peruskartat, ilmakuvat, rinnevarjostukset

<https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>

Viitattu

Timo Meriluoto, historialliset kartat

<https://timomeri->

[luoto.kapsi.fi/KARTAT/%C2%B4%C2%B4Kuninkaan%20Kartasto%C2%B4%C2%B4%201776-1805/L%C3%A4ntinen%20Uusimaa%20%2839+1%29.jpg](https://timomeri-luoto.kapsi.fi/KARTAT/%C2%B4%C2%B4Kuninkaan%20Kartasto%C2%B4%C2%B4%201776-1805/L%C3%A4ntinen%20Uusimaa%20%2839+1%29.jpg)

Viitattu

Vanhat kartat, historialliset kartat

<https://vanhatkartat.fi/#14/60.9356/25.54053>

Viitattu

Liitteet

Kuvaluettelo

Kuva 1	Ote kuninkaan kartastosta 1776–1805. Hankealueen sijainti hyvin karkeasti esitettynä punaisella ympyrällä.
Kuva 2	Ote pitäjänkartastosta vuodelta 1842. Hankealue rajattu sinisellä katkoviivalla.
Kuva 3	Ote senaatinkartasta vuodelta 1885.
Kuva 4	Ote peruskarttalehdestä vuodelta 1978. Alueen pohjoisosaan on rakentunut Salpakankaan koulu. Peruskartta ladattu Vanhat kartat -verkkosivulta.
Kuva 5	Lähestymiskartta, jossa inventointialueen karkea sijainti on merkitty sinisellä ympyrällä. Peruskartta ladattu Paikkatietoikkunasta.
Kuva 6	Yleiskartta inventoidusta alueesta. Peruskartta ladattu Paikkatietoikkunasta.
Kuva 7	Inventointialueen itäosaa suolle päin kuvattuna. Kuva otettu koilliseen.
Kuva 8	Frisbeegolf -aluetta kuvattuna hankealueen pohjoisosassa. Kuvan oikealla puolella puiden välistä näkyy Salpakankaan koulun aluetta. Kuvattu koilliseen.
Kuva 9	Muuntamo kuvattuna etelään.
Kuva 10	Hankealueen itäpuolen rinnettä kuvattuna etelään.